'महाराष्ट्र (नागरी क्षेत्रे) झाडांचे संरक्षण व जतन अधिनियम, १९७५

🌳 महत्त्वाचे ५० सराव प्रश्न (Top 50 MCQs)

Q1. 'महाराष्ट्र (नागरी क्षेत्रे) झाडांचे संरक्षण व जतन अधिनियम, १९७५' कोणत्या तारखेस अंमलात आला (संमती मिळाली)?

(A) १ मे १९६०

(B) १५ ऑगस्ट १९७५

(C) १० सप्टेंबर १९७५

(D) २६ जानेवारी १९७६

उत्तर: (C) १० सप्टेंबर १९७५

Q2. हा कायदा महाराष्ट्रातील कोणत्या क्षेत्रांना लागू आहे?

(A) फक्त ग्रामीण क्षेत्र

(B) फक्त नागरी क्षेत्र (Urban Areas)

(C) संपूर्ण महाराष्ट्र (ग्रामीण व शहरी)

(D) फक्त वन विभाग क्षेत्र

उत्तर: (B) फक्त नागरी क्षेत्र (Urban Areas)

Q3. 'वृक्ष' (Tree) या व्याख्येत खालीलपैकी कशाचा समावेश होत नाही?

(A) बारमाही काष्ठमय रोप (Perennial Woody Plant)

(B) जमिनीपासून फांद्या फुटणारी झुडुपे (Shrubs)

(C) रोपावस्था आणि सॅप्लिंग (Sapling)

(D) गवत आणि हंगामी पिके (Seasonal Crops)

उत्तर: (D) गवत आणि हंगामी पिके (Seasonal Crops)

Q4. २०२१ च्या सुधारणेनुसार, 'वारसा वृक्ष' (Heritage Tree) म्हणून घोषित करण्यासाठी झाडाचे किमान वय किती असणे आवश्यक आहे?

(A) २५ वर्षे

(B) ५० वर्षे

(C) ७५ वर्षे

(D) १०० वर्षे

उत्तर: (B) ५० वर्षे

Q5. महानगरपालिका क्षेत्रात 'वृक्ष प्राधिकरणा'चा (Tree Authority) पदसिद्ध अध्यक्ष कोण असतो?

(A) महापौर

(B) उद्यान अधीक्षक

(C) महापालिका आयुक्त

(D) विभागीय आयुक्त

उत्तर: (C) महापालिका आयुक्त

Q6. नगरपरिषद क्षेत्रात 'वृक्ष प्राधिकरणा'चा अध्यक्ष कोण असतो (२०२१ च्या सुधारणेनंतर)?

(A) नगराध्यक्ष

(B) मुख्याधिकारी (Chief Officer)

(C) जिल्हाधिकारी

(D) तहसीलदार

उत्तर: (B) मुख्याधिकारी (Chief Officer)

Q7. वृक्ष प्राधिकरणाची बैठक किती दिवसांतून एकदा घेणे कायद्याने बंधनकारक आहे? (२०१७ च्या सुधारणेनुसार)

(A) दर महिन्याला

(B) दर पंधरवड्याला (Every Fortnight)

(C) दर ३ महिन्यांनी

(D) दर ६ महिन्यांनी

उत्तर: (B) दर पंधरवड्याला (Every Fortnight)

Q8. वृक्ष प्राधिकरणाच्या दोन बैठकांमधील अंतर (Gap) जास्तीत जास्त किती दिवसांपेक्षा जास्त नसावे? (२०१७ सुधारणा)

(A) १५ दिवस

(B) २१ दिवस

(C) ३० दिवस

(D) ४५ दिवस

उत्तर: (B) २१ दिवस

Q9. नागरी क्षेत्राच्या किती टक्के भूभाग 'हरित आच्छादनाखाली' (Green Cover) आणण्याचे उद्दिष्ट कायद्यात नमूद आहे?

(A) २०%

(B) २५%

(C) ३३%

(D) ५०%

उत्तर: (C) ३३%

Q10. वृक्ष गणना (Tree Census) किती वर्षांनी करणे अनिवार्य आहे?

(A) दरवर्षी

(B) दर ३ वर्षांनी

(C) दर ५ वर्षांनी

(D) दर १० वर्षांनी

उत्तर: (C) दर ५ वर्षांनी

Q11. वृक्ष गणनेसाठी कोणत्या तंत्रज्ञानाचा वापर करणे कायद्याने बंधनकारक केले आहे?

(A) मॅन्युअल मोजणी

(B) GIS आणि जिओ-टॅगिंग

(C) फक्त फोटोग्राफी

(D) ड्रोन सर्वेक्षण

उत्तर: (B) GIS आणि जिओ-टॅगिंग

Q12. वृक्ष तोडण्याच्या परवानगी अर्जावर निर्णय घेण्यासाठी वृक्ष प्राधिकरणाला किती दिवसांची कायदेशीर मुदत आहे?

(A) ३० दिवस

(B) ४५ दिवस

(C) ६० दिवस

(D) ९० दिवस

उत्तर: (B) ४५ दिवस

Q13. जर ४५ दिवसांत परवानगीचा निर्णय आला नाही, तर त्याला काय म्हणतात?

(A) अर्ज नामंजूर

(B) डीम्ड परमिशन (Deemed Permission)

(C) प्रलंबित अर्ज

(D) काहीही नाही

उत्तर: (B) डीम्ड परमिशन (Deemed Permission)

Q14. 'महाराष्ट्र राज्य वृक्ष प्राधिकरण' (State Tree Authority) ची स्थापना कोणत्या कलमांतर्गत करण्यात आली?

(A) कलम ३

(B) कलम ३(अ) / ६(अ)

(C) कलम ५

(D) कलम ८

उत्तर: (B) कलम ३(अ) / ६(अ)

Q15. २०२१ च्या सुधारणेनुसार, परवानगीने तोडलेल्या एका झाडाच्या बदल्यात किती नवीन झाडे लावणे बंधनकारक आहे?

(A) १:३ प्रमाण

(B) १:५ प्रमाण

(C) झाडाच्या वयाइतकी (Age for Age Policy)

(D) १० झाडे

उत्तर: (C) झाडाच्या वयाइतकी (Age for Age Policy)

Q16. नवीन लावलेल्या झाडांचे संगोपन करणे (Geotagging सह) किती वर्षांसाठी बंधनकारक आहे?

(A) ३ वर्षे

(B) ५ वर्षे

(C) ७ वर्षे

(D) १० वर्षे

उत्तर: (C) ७ वर्षे

Q17. वृक्ष तोडणे या गुन्ह्यासाठी २०२१ च्या सुधारणेनुसार जास्तीत जास्त दंड किती आहे?

(A) ५,००० रुपये

(B) २५,००० रुपये

(C) ५०,००० रुपये

(D) १ लाख रुपये

उत्तर: (D) १ लाख रुपये

Q18. या कायद्याअंतर्गत होणारे गुन्हे कोणत्या स्वरूपाचे आहेत? (कलम २१)

(A) अदखलपात्र (Non-cognizable)

(B) दखलपात्र (Cognizable)

(C) दिवाणी

(D) अदखलपात्र आणि जामीनपात्र

उत्तर: (B) दखलपात्र (Cognizable)

Q19. वृक्ष तोडणे या गुन्ह्यासाठी किती कारावासाची शिक्षा होऊ शकते?

(A) १ आठवड्यापर्यंत

(B) १ महिना ते ३ महिने

(C) १ आठवडा ते १ वर्ष

(D) ३ वर्षे

उत्तर: (C) १ आठवडा ते १ वर्ष

Q20. कलम २१ नुसार, एकाच वेळी ५ झाडे विनापरवाना तोडल्यास किती गुन्हे मानले जातील?

(A) १ गुन्हा

(B) ५ स्वतंत्र गुन्हे

(C) २ गुन्हे

(D) गुन्हा नाही

उत्तर: (B) ५ स्वतंत्र गुन्हे

Q21. वृक्ष उपकर (Tree Cess) भांडवली मूल्याच्या (Capital Value) किती टक्क्यांपेक्षा जास्त नसावा?

(A) ०.५%

(B) १%

(C) २%

(D) ५%

उत्तर: (A) ०.५%

Q22. वृक्ष उपकर (Tree Cess) करपात्र मूल्याच्या (Rateable Value) किती टक्क्यांपेक्षा जास्त नसावा?

(A) ०.५%

(B) १%

(C) २%

(D) ३%

उत्तर: (B) १%

Q23. मुंबईत किती चौरस फुटांपर्यंतच्या घरांना वृक्ष उपकरातून सवलत मिळाली आहे?

(A) ३०० चौ. फूट

(B) ५०० चौ. फूट

(C) ६०० चौ. फूट

(D) १००० चौ. फूट

उत्तर: (B) ५०० चौ. फूट

Q24. वृक्ष अधिकाऱ्याच्या निर्णयाविरुद्ध कोणाकडे अपील करता येते?

(A) जिल्हाधिकारी

(B) स्थानिक वृक्ष प्राधिकरण

(C) उच्च न्यायालय

(D) पोलीस आयुक्त

उत्तर: (B) स्थानिक वृक्ष प्राधिकरण

Q25. स्थानिक वृक्ष प्राधिकरणाच्या निर्णयाविरुद्ध अपील कोणाकडे करता येते?

(A) विभागीय आयुक्त

(B) राज्य शासन (नगरविकास विभाग)

(C) हरित लवाद

(D) जिल्हा न्यायालय

उत्तर: (B) राज्य शासन (नगरविकास विभाग)

Q26. अपील करण्याची मुदत निर्णय मिळाल्यापासून किती दिवसांची आहे?

(A) ७ दिवस

(B) १५ दिवस

(C) ३० दिवस

(D) ४५ दिवस

उत्तर: (B) १५ दिवस

Q27. वृक्ष प्राधिकरणाच्या बैठकीसाठी किती कोरम (Quorum) आवश्यक असतो?

(A) १/२ सदस्य

(B) १/३ सदस्य

(C) १/४ सदस्य

(D) २/३ सदस्य

उत्तर: (B) १/३ सदस्य

Q28. कलम १९ नुसार, इमारतीला 'भोगवटा प्रमाणपत्र' (Occupancy Certificate) मिळवण्यासाठी कोणाची ना-हरकत (NOC) आवश्यक असते?

(A) पोलीस

(B) वृक्ष अधिकारी

(C) जिल्हाधिकारी

(D) प्रदूषण मंडळ

उत्तर: (B) वृक्ष अधिकारी

Q29. वृक्ष लागवडीसाठी घेतलेली 'अनामत रक्कम' (Security Deposit) कधी जप्त केली जाते?

(A) झाडे लावली नाहीत तर

(B) झाडे जगली नाहीत तर

(C) अटींचा भंग केल्यास

(D) वरील सर्व कारणांसाठी

उत्तर: (D) वरील सर्व कारणांसाठी

Q30. वृक्ष प्राधिकरणाचे अंदाजपत्रक (Budget) दरवर्षी कोणत्या तारखेपूर्वी सादर करणे आवश्यक आहे?

(A) ३१ मार्च

(B) ३१ डिसेंबर

(C) ३१ ऑक्टोबर

(D) १ एप्रिल

उत्तर: (C) ३१ ऑक्टोबर

Q31. बेकायदेशीर वृक्षतोड त्वरित थांबवण्याचे अधिकार कोणाला आहेत? (कलम २०-अ)

(A) फक्त पोलीस

(B) वृक्ष अधिकारी

(C) फक्त महापौर

(D) कोणीही नाही

उत्तर: (B) वृक्ष अधिकारी

Q32. वृक्ष अधिकाऱ्याला खाजगी जागेत प्रवेश करण्याचा अधिकार कोणत्या कलमानुसार आहे?

(A) कलम ८

(B) कलम १५

(C) कलम २०(ब)

(D) कलम २१

उत्तर: (C) कलम २०(ब)

Q33. नैसर्गिक आपत्तीमुळे पडलेल्या झाडाच्या जागी नवीन झाड लावणे कोणाचे कर्तव्य आहे?

(A) महानगरपालिका

(B) जागा मालक

(C) शासन

(D) NGO

उत्तर: (B) जागा मालक

Q34. वृक्ष प्राधिकरणात 'तज्ज्ञ सदस्य' (Expert Members) म्हणून कोणाची निवड केली जाते?

(A) आमदार

(B) खासदार

(C) NGO प्रतिनिधी / वृक्ष मित्र

(D) कंत्राटदार

उत्तर: (C) NGO प्रतिनिधी / वृक्ष मित्र

Q35. नियम (Rules) बनवण्याचा अधिकार कोणाला आहे? (कलम २२)

(A) वृक्ष प्राधिकरण

(B) मनपा आयुक्त

(C) राज्य शासन

(D) केंद्र शासन

उत्तर: (C) राज्य शासन

Q36. महानगरपालिकेत 'वृक्ष अधिकारी' म्हणून नियुक्त होणाऱ्या अधिकाऱ्याचा दर्जा किमान कोणता असावा लागतो?

(A) लिपिक

(B) सहाय्यक आयुक्त (Assistant Commissioner)

(C) उप अभियंता

(D) मुकादम

उत्तर: (B) सहाय्यक आयुक्त (Assistant Commissioner)

Q37. 'वृक्ष तोडणे' (Felling) या व्याख्येत खालीलपैकी कोणत्या क्रियेचा समावेश होतो?

(A) झाड जाळणे

(B) झाडाला हानी पोहोचवणे (Damaging)

(C) झाड कापणे

(D) वरील सर्व

उत्तर: (D) वरील सर्व

Q38. वृक्ष प्राधिकरण निधी (Tree Authority Fund) कोणत्या कलमांतर्गत येतो?

(A) कलम १०

(B) कलम १५

(C) कलम १८

(D) कलम २०

उत्तर: (B) कलम १५

Q39. महाराष्ट्र राज्य वृक्ष प्राधिकरणाचे अध्यक्ष कोण असतात?

(A) मुख्यमंत्री

(B) पर्यावरण मंत्री

(C) पर्यावरण विभागाचे सचिव

(D) मुख्य सचिव

उत्तर: (C) पर्यावरण विभागाचे सचिव

Q40. २०२३ च्या सुधारणेनुसार, 'राज्य वृक्ष प्राधिकरणा'कडून कोणते अधिकार काढून घेण्यात आले?

(A) हेरिटेज ट्री परवानगी

(B) २०० पेक्षा जास्त झाडे तोडण्याची परवानगी

(C) देखरेख करण्याचे अधिकार

(D) वरीलपैकी काहीही नाही

उत्तर: (B) २०० पेक्षा जास्त झाडे तोडण्याची परवानगी (हे आता स्थानिक पातळीवर दिले आहे).

Q41. कलम ९ नुसार, वृक्ष प्राधिकरण खाजगी मालकाला झाडे लावण्याचा आदेश दिल्यास, त्याचे पालन किती दिवसांत करावे लागते?

(A) १५ दिवस

(B) ३० दिवस

(C) ६० दिवस

(D) ९० दिवस

उत्तर: (B) ३० दिवस

Q42. वृक्ष दत्तक योजना (Adoption of Trees) कोणत्या कलमात आहे?

(A) कलम १०

(B) कलम १२

(C) कलम १४

(D) कलम १६

उत्तर: (B) कलम १२

Q43. वृक्ष तोडण्याच्या परवानगीसाठी अर्जासोबत काय जमा करणे आवश्यक असते?

(A) फक्त अर्ज

(B) जागेचा नकाशा आणि फी

(C) अनामत रक्कम (Deposit)

(D) B आणि C दोन्ही

उत्तर: (D) B आणि C दोन्ही

Q44. हेरिटेज ट्री तोडण्यासाठी कोणाची परवानगी आवश्यक असते?

(A) फक्त वृक्ष अधिकारी

(B) फक्त स्थानिक प्राधिकरण

(C) महाराष्ट्र राज्य वृक्ष प्राधिकरण

(D) केंद्र सरकार

उत्तर: (C) महाराष्ट्र राज्य वृक्ष प्राधिकरण

Q45. वृक्ष प्राधिकरणाच्या सदस्यांची संख्या (नगरसेवक) किती असू शकते?

(A) ५ ते १०

(B) ५ ते १५

(C) १० ते २०

(D) १५ ते २५

उत्तर: (B) ५ ते १५

Q46. 'महाराष्ट्र वृक्षतोड (नियमन) अधिनियम, १९६४' हा कायदा कोणत्या क्षेत्रासाठी आहे?

(A) नागरी क्षेत्र

(B) ग्रामीण क्षेत्र

(C) फक्त मुंबई

(D) औद्योगिक क्षेत्र

उत्तर: (B) ग्रामीण क्षेत्र

Q47. झाडाचे वय निश्चित करण्यासाठी कोणती पद्धत वापरली जाते?

(A) डेंड्रोक्रोनोलॉजी (Dendrochronology)

(B) कार्बन डेटिंग

(C) फक्त उंची मोजून

(D) फांद्या मोजून

उत्तर: (A) डेंड्रोक्रोनोलॉजी (शास्त्रीय पद्धत, जरी कायद्यात स्पष्ट शब्द नसला तरी हेरिटेज ट्री साठी हे वापरले जाते).

Q48. कलम २० नुसार, वृक्ष प्राधिकरणाला निर्देश देण्याचा अधिकार कोणाला आहे?

(A) केंद्र सरकार

(B) राज्य सरकार

(C) उच्च न्यायालय

(D) विभागीय आयुक्त

उत्तर: (B) राज्य सरकार

Q49. कलम १३ नुसार, जप्त केलेल्या अनामत रक्कमेचा वापर कशासाठी केला जातो?

(A) पगार देण्यासाठी

(B) रस्ते बांधण्यासाठी

(C) वृक्षारोपण करण्यासाठी

(D) कार्यालयीन खर्च

उत्तर: (C) वृक्षारोपण करण्यासाठी

Q50. जर एखाद्या व्यक्तीने ५० वर्षे वयाचे हेरिटेज ट्री तोडले, तर त्याला नुकसान भरपाई म्हणून किती झाडे लावावी लागतील?

(A) ५० झाडे

(B) १०० झाडे

(C) १५० झाडे

(D) २५ झाडे

उत्तर: (A) ५० झाडे (Age for Age Policy).